

Nieuwsbrief SR Updates - Nummer 32, 2015

Nummer 32, 2015

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2885](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2872](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2863](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2874](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2842](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2886](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2860](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2862](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2870](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2856](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2883](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2861](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2815](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2858](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2855](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2857](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2884](#) 29-09-2015

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:2873](#) 29-09-2015

RECHTSPRAAK

Vervolg op alcoholslotprogramma: OM niet-ontvankelijk in vervolging.

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 7 juli 2015, ECLI:NL:HR:2015:1819, bepaald dat de raadsman van de verdachte in de gelegenheid wordt gesteld om binnen acht weken na te noemen stukken in te zenden.

De raadsman heeft van die gelegenheid gebruik gemaakt.

Het middel klaagt dat te dezen sprake is van een dubbele vervolging aangezien ter zake van hetzelfde feit én de verdachte de verplichting is opgelegd tot deelname aan het alcoholslotprogramma (hierna: asp) én tegen hem de onderhavige strafvervolging is ingesteld.

In voormeld arrest is bepaald dat de raadsman van de verdachte in de gelegenheid behoort te worden gesteld zijn stelling dat sprake is van dubbele vervolging in die zin dat de verdachte ter zake van hetzelfde feit de verplichting is opgelegd tot deelname aan het asp, alsnog te staven door de overlegging van bescheiden aan de herkomst en betrouwbaarheid waarvan in redelijkheid niet behoeft te worden getwijfeld.

Op grond van de door de raadsman alsnog ingezonden stukken kan in cassatie als vaststaand worden aangenomen dat in de onderhavige zaak aan de verdachte ter zake van hetzelfde strafbare feit de verplichting tot deelname aan het asp is opgelegd. Dat betekent dat het Openbaar Ministerie in zijn vervolging van de verdachte ter zake van dat feit niet-ontvankelijk is.

Het middel is terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak, behoudens voor zover daarbij het vonnis van de politierechter in de Rechtbank Midden-Nederland, zittingsplaats Lelystad, van 20 september 2013 is vernietigd en verklaart het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk in de vervolging.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2863

Zaaknummer: 14/03145

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en Y. Buruma

Advocaten: J.J.D. van Doleweerd

Wetsartikelen: 68 Sr

RECHTSPRAAK

De bewezenverklaring, voor zover inhoudende dat de verdachte het feit ‘tezamen en in vereniging met anderen’ heeft gepleegd, kan niet zonder meer worden afgeleid uit de gebezigde bewijsmiddelen.

Het middel klaagt dat de bewezenverklaring van het in de zaak met parketnummer 500.00737/13 onder 1 tenlastegelegde ‘medeplegen’ niet uit de gebezigde bewijsmiddelen kan worden afgeleid.

In zijn arrest van 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474 heeft de Hoge Raad enige algemene overwegingen over het medeplegen gegeven, in het bijzonder gericht op de afbakening tussen medeplegen en medeplichtigheid en meer in het bijzonder met het oog op gevallen waarin het medeplegen niet bestaat in gezamenlijke uitvoering. Voor de kwalificatie medeplegen is vereist dat sprake is van nauwe en bewuste samenwerking. Die kwalificatie is slechts gerechtvaardigd als de bewezenverklaarde – intellectuele en/of materiële – bijdrage aan het delict van de verdachte van voldoende gewicht is. Een en ander brengt mee dat indien het tenlastegelegde medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering, maar uit gedragingen die met medeplichtigheid in verband plegen te worden gebracht (zoals het verstrekken van inlichtingen, op de uitkijk staan, helpen bij de vlucht), op de rechter de taak rust om in het geval dat hij toch tot een bewezenverklaring van het medeplegen komt, in de bewijsvoering – dus in de bewijsmiddelen en zo nodig in een afzonderlijke bewijsoverweging – dat medeplegen nauwkeurig te motiveren. Bij de vorming van zijn oordeel dat sprake is van de voor medeplegen vereiste nauwe en bewuste samenwerking, kan de rechter rekening houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip.

De bewezenverklaring, voor zover inhoudende dat de verdachte het feit ‘tezamen en in vereniging met anderen’ heeft gepleegd, kan niet zonder meer worden afgeleid uit de gebezigde bewijsmiddelen. De bestreden uitspraak is in zoverre niet naar de eis der wet met redenen omkleed. Het middel klaagt daarover terecht.

In zijn arrest van 2 april 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ5960, *NJ* 2013/383, heeft de Hoge Raad overwogen dat in gevallen waarin niet alle onderdelen van de bewezenverklaring kunnen worden afgeleid uit de gebezigde bewijsmiddelen, het verhandelde ter terechtzitting – waaronder begrepen de inhoud van de aldaar voorgehouden stukken van het dossier alsmede hetgeen aldaar naar voren is gebracht – onder omstandigheden aanleiding kan zijn voor het oordeel dat een nieuwe behandeling van de zaak niet tot een andere uitkomst ten aanzien van de bewezenverklaring zal leiden, zodat de verdachte in cassatie niet een voldoende in rechte te respecteren belang heeft bij zijn klacht over de toereikendheid van de bewijsvoering, en dat in dergelijke gevallen zo een klacht met toepassing van artikel 81 lid 1 RO kan worden afgedaan of, indien het beroep in cassatie uitsluitend deze klacht bevat, met toepassing van artikel 80a RO.

De Hoge Raad is van oordeel dat zo een geval zich hier niet voordoet. Voor een onderzoek naar de bewijsbaarheid van het tenlastegelegde – met inbegrip van de daarmee samenhangende waarderingen van feitelijke aard – als door de advocaat-generaal blijkens haar conclusie onder 9 en 10 is verricht, is in cassatie geen plaats.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak, maar uitsluitend wat betreft de beslissingen ter zake van het in de zaak met parketnummer 500.00737/13 onder 1 tenlastegelegde alsmede de strafoplegging, wijst de zaak terug naar het Gemeenschappelijk Hof van Justitie teneinde de zaak in zoverre op het bestaande hoger beroep opnieuw te berechten en af te doen en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2860

Zaaknummer: 14/03461

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en E.S.G.N.A.I. van de Griend

Advocaten: C. Reijntjes-Wendenburg

Wetsartikelen: 47 Sr en 312 Sr

RECHTSPRAAK

De door het hof in het bijzonder in aanmerking genomen omstandigheden zijn onvoldoende om aan te nemen dat verdachte het opzettelijk aanwezig hebben van hennepplanten heeft medegepleegd.

Het middel klaagt onder meer dat de bewezenverklaring ten aanzien van het medeplegen ontoereikend is gemotiveerd.

In zijn arrest van 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474, heeft de Hoge Raad enige algemene overwegingen over het medeplegen gegeven, in het bijzonder gericht op de afbakening tussen medeplegen en medeplichtigheid en meer in het bijzonder met het oog op gevallen waarin het medeplegen niet bestaat in gezamenlijke uitvoering. Voor de kwalificatie medeplegen is vereist dat sprake is van nauwe en bewuste samenwerking. Die kwalificatie is slechts gerechtvaardigd als de bewezenverklaarde – intellectuele en/of materiële – bijdrage aan het delict van de verdachte van voldoende gewicht is. Indien het tenlastegelegde medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering, maar uit gedragingen die met medeplichtigheid in verband plegen te worden gebracht (zoals het verstrekken van inlichtingen, op de uitkijk staan, helpen bij de vlucht), rust op de rechter de taak om in het geval dat hij toch tot een bewezenverklaring van het medeplegen komt, in de bewijsvoering – dus in de bewijsmiddelen en zo nodig in een afzonderlijke bewijsoverweging – dat medeplegen nauwkeurig te motiveren. Bij de vorming van zijn oordeel dat sprake is van de voor medeplegen vereiste nauwe en bewuste samenwerking, kan de rechter rekening houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip. Daarbij verdient overigens opmerking dat aan het zich niet distantieëren op zichzelf geen grote betekenis toekomt. Het gaat er immers om dat de verdachte een wezenlijke bijdrage moet hebben geleverd aan het delict.

Blijkens zijn onder 2.2.3 weergegeven overweging heeft het hof voor zijn oordeel dat sprake is van het medeplegen van het opzettelijk aanwezig hebben van hennepplanten in het bijzonder in aanmerking genomen dat ‘de verdachte wist dat de medeverdachte een hennepplantage

exploiteerde in de woning waar zij verbleef en zij zich daar in ieder geval in de periode van 1 oktober 2012 tot en met 1 december 2012 niet van heeft gedistantieerd'. Deze omstandigheden zijn onvoldoende om te kunnen aannemen dat de verdachte het opzettelijk aanwezig hebben van hennepplanten heeft medegepleegd. De bewezenverklaring is dus in zoverre ontoereikend gemotiveerd.

Voor zover het middel hierover klaagt, is het terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak en wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Amsterdam, opdat de zaak op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2861

Zaaknummer: 14/06382

Rechters: A.J.A. van Dorst, E.S.G.N.A.I. van de Griend en E.F. Faase

Advocaten: V.C. van der Velde

Wetsartikelen: 47 Sr en 3 OW

RECHTSPRAAK

Verdachte niet-ontvankelijk in cassatieberoep, nu niet tijdig een schriftuur houdende middelen van cassatie is ingediend.

Nu de verdachte niet binnen de bij de wet gestelde termijn bij de Hoge Raad door een raadsman een schriftuur houdende middelen van cassatie heeft doen indienen, is niet in acht genomen het voorschrift van artikel 437 lid 2 Sv, zodat de verdachte in het beroep niet kan worden ontvangen.

De Hoge Raad verklaart de verdachte niet-ontvankelijk in het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2870

Zaaknummer: 13/02318

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Wetsartikelen: 437 Sv

RECHTSPRAAK

Het hof heeft zijn oordeel dat de voorbedachte raad kan worden bewezenverklaard niet toereikend gemotiveerd.

Het middel klaagt dat de bewezenverklaring, voor zover inhoudende dat de verdachte met voorbedachte raad heeft gehandeld, ontoereikend is gemotiveerd.

Voor een bewezenverklaring van het bestanddeel ‘voorbedachte raad’ moet komen vast te staan dat de verdachte zich gedurende enige tijd heeft kunnen beraden op het te nemen of het genomen besluit en dat hij niet heeft gehandeld in een ogenblikkelijke gemoedsopwelling, zodat hij de gelegenheid heeft gehad na te denken over de betekenis en de gevolgen van zijn voorgenomen daad en zich daarvan rekenschap te geven.

Bij de vraag of sprake is van voorbedachte raad gaat het bij uitstek om een weging en waardering van de omstandigheden van het concrete geval door de rechter, waarbij deze het gewicht moet bepalen van de aanwijzingen die voor of tegen het bewezen verklaren van voorbedachte raad pleiten. De vaststelling dat de verdachte voldoende tijd had om zich te beraden op het te nemen of het genomen besluit vormt weliswaar een belangrijke objectieve aanwijzing dat met voorbedachte raad is gehandeld, maar behoeft de rechter niet ervan te weerhouden aan contra-indicaties een zwaarder gewicht toe te kennen. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de omstandigheid dat de besluitvorming en uitvoering in plotselinge hevige drift plaatsvinden, dat slechts sprake is van een korte tijdsperiode tussen besluit en uitvoering of dat de gelegenheid tot beraad eerst tijdens de uitvoering van het besluit ontstaat. Zo kunnen bepaalde omstandigheden (of een samenstel daarvan) de rechter uiteindelijk tot het oordeel brengen dat de verdachte in het gegeven geval niet met voorbedachte raad heeft gehandeld.

Mede met het oog op het strafverzwarende gevolg dat dit bestanddeel heeft, moeten aan de vaststelling dat de voorbedachte raad vereiste gelegenheid heeft bestaan, bepaaldelijk eisen worden gesteld en dient de rechter, in het bijzonder indien de voorbedachte raad niet rechtstreeks uit de bewijsmiddelen volgt, daaraan in zijn motivering van de bewezenverklaring nadere aandacht te geven.

De achtergrond van het vereiste dat de verdachte de gelegenheid heeft gehad na te denken over de betekenis en de gevolgen van zijn voorgenomen daad en zich daarvan rekenschap te geven, is dat ingeval vaststaat dat de verdachte die gelegenheid heeft gehad, het redelijk is aan te nemen dat de verdachte gebruik heeft gemaakt van die gelegenheid en dus daadwerkelijk heeft nagedacht over de betekenis en de gevolgen van zijn voorgenomen daad en zich daarvan rekenschap heeft gegeven. Dat de verdachte daadwerkelijk heeft nagedacht en zich rekenschap heeft gegeven leent zich immers moeilijk voor strafrechtelijk bewijs, zeker in het geval dat de verklaringen van de verdachte en/of eventuele getuigen geen inzicht geven in hetgeen voor en ten tijde van het begaan van het feit in de verdachte is omgegaan. Of in een dergelijk geval voorbedachte raad bewezen kan worden, hangt dan sterk af van de hierboven bedoelde gelegenheid en van de overige feitelijke omstandigheden van het geval zoals de aard van het feit, de omstandigheden waaronder het is begaan alsmede de gedragingen van de verdachte voor en tijdens het begaan van het feit. Daarbij verdient opmerking dat de enkele omstandigheid dat niet is komen vast te staan dat is gehandeld in een ogenblikkelijke gemoedsopwelling, niet toereikend is om daaraan de gevolgtrekking te verbinden dat sprake is van voorbedachte raad (vgl. HR 15 oktober 2013, ECLI:NL:HR:2013:963, NJ 2014/156).

Tegen de achtergrond van het voorafgaande heeft het hof zijn oordeel dat de voorbedachte raad kan worden bewezenverklaard niet toereikend gemotiveerd. Daarbij neemt de Hoge Raad in het bijzonder in aanmerking dat het hof kennelijk heeft geoordeeld dat de gelegenheid voor de verdachte om na te denken over de betekenis en de gevolgen van zijn voorgenomen daad en om zich daarvan rekenschap te geven, zich in het bijzonder voordeed gedurende het tijdsbestek dat aanving toen hij het dreigement uitte: 'Kleine snotneus, nigger, ik ga je doodschieten, wacht maar', hij een pistool pakte, doorlaadde en in de richting van [betrokkene 1], [betrokkene 3] en [betrokkene 2] schoot, terwijl het hof niets heeft vastgesteld omtrent het tijdsverloop dat met een en ander gemoeid is geweest. Voor zover het hof in dit verband belang zou hebben toegekend aan de drie kwartier eerder geuite woorden: 'Ze gaan zien, wacht maar', doet dit aan de ontoereikendheid van de motivering niet af, nu het hof niet heeft vastgesteld dat die uitlating verband hield met verdachtes voorgenomen daad terwijl een dergelijk verband evenmin rechtstreeks voortvloeit uit die uitlating.

Het middel is terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak en wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, zittingsplaats Leeuwarden, opdat de zaak op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2862

Zaaknummer: 15/01431

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en A.L.J. van Strien

Advocaten: G. Spong

Wetsartikelen: 289 Sr en 45 Sr

RECHTSPRAAK

Vervolg op alcoholslotprogramma: de raadsman wordt in de gelegenheid gesteld alsnog stukken in te zenden.

Advocaat-generaal A.J. Machielse heeft geconcludeerd tot vernietiging van het bestreden arrest en tot terugwijzing van de zaak naar het Gerechtshof Amsterdam teneinde op het bestaande beroep opnieuw te worden berecht en afgedaan.

Het middel klaagt dat te dezen sprake is van een dubbele vervolging aangezien naar aanleiding van het onderhavige feit tegen de verdachte de onderhavige strafvervolging is ingesteld én mede naar aanleiding van hetzelfde feit aan hem de verplichting is opgelegd tot deelname aan het alcoholslotprogramma (hierna: asp).

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 7 juli 2015, ECLI:NL:HR:2015:1819 overwogen:

‘3.2.1. HR 3 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:434, NJ 2015/256 houdt - voor zover voor de beoordeling van het middel van belang - het volgende in:

“4.4. Tegen de achtergrond van het hiervoor overwogene is bij de huidige Nederlandse regelgeving de strafvervolging van een verdachte ter zake van het rijden onder invloed van alcoholhoudende drank in strijd met de beginselen van een goede procesorde in die gevallen waarin de verdachte op grond van datzelfde feit de onherroepelijk geworden verplichting tot deelname aan het asp is opgelegd. Die beginselen van een goede procesorde kunnen immers meebrengen - en brengen in de hier aan de orde zijnde gevallen ook mee - dat een inbreuk op het beginsel dat iemand niet twee maal kan worden vervolgd en bestraft voor het begaan van hetzelfde feit, de niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie in de strafvervolging tot gevolg heeft.

Dit vervolgingsbeletsel geldt eveneens gedurende een tegen de oplegging van het asp lopende bezwaar- of beroepsprocedure.”

Met het oog op de strafzaken die inmiddels zijn afgedaan met een onherroepelijke veroordeling heeft de Hoge Raad in voormeld arrest beslist dat noch de (mogelijke) oplegging van het asp en de daaraan ten grondslag liggende regelgeving noch het daarover in dat arrest

gegeven oordeel kan worden aangemerkt als een voor herziening van een veroordeling door de strafrechter vereist (nieuw) “gegeven” als bedoeld in art. 457, eerste lid onder c, Sv.

Hetgeen de Hoge Raad in dit arrest heeft overwogen met betrekking tot de strafvervolgning van een verdachte ter zake van het rijden onder invloed van alcoholhoudende drank, geldt eveneens in zaken als de onderhavige betreffende de weigering van de verdachte mee te werken aan een onderzoek als bedoeld in art. 8, tweede lid aanhef en onder a, WvW 1994.

Voormeld arrest betreft een onderwerp waarover de feitenrechters in strafzaken - wellicht mede beïnvloed door beslissingen van de bestuursrechter over dit onderwerp - divergerende opvattingen huldigden en dienvolgens tot uiteenlopende beslissingen zijn gekomen. Het arrest van 3 maart 2015 beoogt op dat punt duidelijkheid te verschaffen wat betreft de strafrechtelijke kant van het onderwerp (de strafvervolgning). Daags na dit arrest heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in zijn uitspraak duidelijkheid geschapen wat betreft de bestuursrechtelijke kant van het onderwerp (ABRvS 4 maart 2015, ECLI:NL:RVS:2015:622).

De Hoge Raad realiseert zich dat de uitkomst van deze beslissingen niet zodanig voorzienbaar was dat de procesdeelnemers in reeds aanhangige strafzaken daarmee rekening hadden behoren te houden en daarom in feitelijke aanleg hadden moeten klagen over, kort gezegd, dubbele vervolging. Daarin vindt de Hoge Raad aanleiding om in zaken als de onderhavige waarin vóór 3 maart 2015 uitspraak is gedaan die nog niet onherroepelijk is geworden, te doen wat het hof had behoren te doen, mits (i) tegen de uitspraak tijdig beroep in cassatie is ingesteld, (ii) in de cassatieschriftuur is aangevoerd dat sprake is van dubbele vervolging in die zin dat de verdachte ter zake van hetzelfde feit de verplichting is opgelegd tot deelname aan het asp, en (iii) die stelling door de raadsman is gestaafd met bescheiden aan de herkomst en betrouwbaarheid waarvan in redelijkheid niet behoeft te worden getwijfeld. De onder (iii) genoemde voorwaarde geldt niet indien op grond van 's hofs vaststellingen dan wel op grond van de op de voet van art. 434, eerste lid, Sv aan de Hoge Raad gezonden stukken van het dossier de feitelijke grondslag van het middel als vaststaand kan worden aangenomen.

Na het onderhavige arrest moet het voor de advocatuur voldoende duidelijk zijn dat en hoe in gevallen als de onderhavige in cassatie met vrucht een beroep kan worden gedaan op de niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie in de vervolging. Daarom zal de Hoge Raad, alvorens zo een middel te honoreren, slechts in zaken waarin de cassatieschriftuur is ingekomen vóór dit arrest, alsnog gelegenheid bieden tot staving van het middel.'

Uit het vorenoverwogene volgt dat in de onderhavige zaak de raadsman van de verdachte in de gelegenheid behoort te worden gesteld zijn stelling dat sprake is van een dubbele

vervolging in die zin dat de verdachte ter zake van hetzelfde feit de verplichting is opgelegd tot deelname aan het asp, alsnog te staven door de overlegging van bescheiden aan de herkomst en betrouwbaarheid waarvan in redelijkheid niet behoeft te worden getwijfeld. Daarbij valt in het bijzonder te denken aan het origineel of een gewaarmerkte kopie van het besluit van het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen waarbij aan de verdachte de verplichting is opgelegd aan een asp deel te nemen.

De Hoge Raad bepaalt dat de raadsman van de verdachte in de gelegenheid wordt gesteld om binnen acht weken na de uitspraak van dit arrest de onder 3.3 bedoelde stukken in te zenden en houdt elke verdere beslissing aan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2855

Zaaknummer: 14/04781

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en A.L.J. van Strien

Advocaten: R.F. Bakker

Wetsartikelen: 68 Sr

RECHTSPRAAK

Het oordeel van het hof, dat toepassing van het ingezetenen criterium geen ongerechtvaardigde discriminatie oplevert, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting.

Op de gronden die zijn vermeld in het uitgesproken arrest in de zaak HR 29 september 2015, ECLI:NL:HR:2015:2815 kan het middel niet tot cassatie leiden.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2883

Zaaknummer: 14/02369

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Advocaten: R.B. Milo

Wetsartikelen: 21 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

RECHTSPRAAK

Slagende klachten over overschrijding redelijke termijn in appel, shockschade benadeelde partij en vordering van wettelijke rente door die partij.

Het middel klaagt over het oordeel van het hof ten aanzien van de overschrijding van de redelijke termijn in hoger beroep.

Vooropgesteld moet worden dat indien de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt bij de berechting van de zaak zowel in eerste aanleg als in hoger beroep in de regel sprake is van overschrijding van de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM indien de behandeling van de zaak ter terechtzitting niet binnen zestien maanden na de aanvang van de redelijke termijn respectievelijk het instellen van het rechtsmiddel is afgerond met een einduitspraak (vgl. HR 17 juni 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD2578, NJ 2008/358, r.o. 3.14-3.16).

Het hof heeft vastgesteld dat de redelijke termijn in hoger beroep met ruim elf maanden is overschreden en heeft daarbij tot uitgangspunt genomen dat de behandeling van de zaak in hoger beroep in het algemeen behoort te zijn afgerond binnen twee jaren nadat het rechtsmiddel is ingesteld. In aanmerking genomen dat de verdachte – naar uit de op de voet van artikel 434 lid 1 Sv aan de Hoge Raad toegezonden stukken blijkt – zich voor deze zaak in voorlopige hechtenis bevindt, is dat uitgangspunt niet juist. Het middel klaagt daarover terecht.

De Hoge Raad zal de zaak in dit opzicht om doelmatigheidsredenen zelf afdoen. Gelet op de onder 2.2.3 weergegeven overweging van het hof, gaat de Hoge Raad ervan uit dat de redelijke termijn van berechting in hoger beroep met ruim negentien maanden is overschreden. De door het hof opgelegde gevangenisstraf van 29 jaren en zes maanden wordt in verband daarmee verminderd in die zin dat deze 29 jaren en vier maanden belooft.

Het middel klaagt over de toekenning door het hof van de vordering van de benadeelde partij [betrokkene 1] ter zake van zogenoemde shockschade.

Voor vergoeding van immateriële schade als hier gevorderd – zogenoemde shockschade – is

gelet op HR 22 februari 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD5356, *NJ* 2002/240 vereist dat het bestaan van geestelijk letsel waardoor iemand in zijn persoon is aangetast in rechte kan worden vastgesteld, hetgeen in het algemeen slechts het geval zal zijn indien sprake is van een in de psychiatrie erkend ziektebeeld. In zijn onder 3.2.4 weergegeven overwegingen heeft het hof niet blijk gegeven te hebben onderzocht of in het onderhavige geval aan dat vereiste is voldaan. Uit de inhoud van de in 3.2.2 weergegeven brief kan dat niet zonder meer worden afgeleid.

Het middel slaagt derhalve. Mede gelet op hetgeen ter terechtzitting in hoger beroep namens de verdachte is aangevoerd met betrekking tot de vordering van de benadeelde partij tot vergoeding van shockschade, moet worden aangenomen dat reeds thans vaststaat dat de benadeelde partij in deze vordering niet-ontvankelijk moet worden verklaard op de grond dat een dergelijke vordering een onevenredige belasting van het strafgeding oplevert. De Hoge Raad zal zelf om doelmatigheidsredenen bepalen dat de benadeelde partij niet-ontvankelijk is in deze vordering en deze slechts bij de burgerlijke rechter kan aanbrengen.

Hetgeen hiervoor is overwogen brengt mee dat de bestreden uitspraak wat betreft de aan de verdachte opgelegde betalingsverplichting aan de Staat ten behoeve van de benadeelde partij in zoverre evenmin in stand kan blijven en daaromtrent dient te worden beslist zoals hieronder aangegeven.

Het middel klaagt onder meer dat het hof ten onrechte heeft beslist dat het aan de benadeelde partij [betrokkene 2] toegewezen bedrag aan materiele schadevergoeding vermeerderd wordt met de wettelijke rente.

Het hof heeft beslist dat de vordering van de benadeelde partij [betrokkene 2] vermeerderd dient te worden met de wettelijke rente vanaf de in het arrest genoemde datum tot aan de dag der algehele voldoening. Nu de stukken van het geding niet inhouden dat de benadeelde partij [betrokkene 2] vergoeding van de wettelijke rente heeft gevorderd, heeft het hof ten onrechte beslist dat die rente vergoed moet worden (vgl. HR 11 januari 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA4262, *NJ* 2000/217). Het middel klaagt daarover terecht. Het bestreden arrest kan in zoverre niet in stand blijven.

Het middel klaagt dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM in de cassatiefase is overschreden omdat de stukken te laat door het hof zijn ingezonden.

Het middel is gegrond. Voorts doet de Hoge Raad in deze zaak, waarin de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt, uitspraak nadat meer dan zestien maanden zijn verstreken na het instellen van het cassatieberoep. Een en ander brengt mee dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden. Dit moet leiden tot vermindering van de aan

de verdachte opgelegde gevangenisstraf van 29 jaren en vier maanden.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak maar uitsluitend wat betreft de duur van de opgelegde gevangenisstraf, de beslissing met betrekking tot de vordering van de benadeelde partij [betrokkene 1] en de ten behoeve van haar aan de verdachte opgelegde schadevergoedingsmaatregel en de beslissing met betrekking tot de vordering van de benadeelde partij [betrokkene 2] voor zover het hof heeft beslist dat wettelijke rente vergoed moet worden over het toegewezen bedrag van de vordering, vermindert de duur van de opgelegde gevangenisstraf in die zin dat deze 28 jaren en tien maanden beloopt, bepaalt dat de benadeelde partij [betrokkene 1] niet-ontvankelijk is in haar vordering en haar vordering slechts bij de burgerlijke rechter kan aanbrengen en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2858

Zaaknummer: 13/03675

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Advocaten: B.P. de Boer

RECHTSPRAAK

Het klachtvereiste van artikel 316 Sr vindt geen toepassing, nu het hof heeft vastgesteld dat ten tijde van het tenlastegelegde het huwelijk reeds was ontbonden.

Het middel klaagt over het oordeel van het hof dat het Openbaar Ministerie ontvankelijk is in de strafvervolging van de verdachte.

Het middel berust op de opvatting dat, nu het hof heeft vastgesteld dat de verdachte van echt is gescheiden van [betrokkene 1] – degene jegens wie het tenlastegelegde feit zou zijn gepleegd – het hof het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk had behoren te verklaren in de strafvervolging van de verdachte, aangezien een klacht als bedoeld in artikel 316 lid 2 Sr ontbreekt. Die opvatting is niet juist. Het hof heeft – in cassatie niet bestreden – vastgesteld dat het huwelijk tussen [betrokkene 1] en de verdachte ten tijde van de tenlastegelegde periode door echtscheiding was ontbonden. Dat brengt mee dat de verdachte op het moment dat de strafvervolging tegen haar is aangevangen niet de echtgenote van [betrokkene 1] was als bedoeld in artikel 316 lid 1 of 2 Sr. De in artikel 316 lid 2 Sr bedoelde klacht is in zodanig geval niet vereist.

Het middel kan niet tot cassatie leiden.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2872

Zaaknummer: 14/01388

Rechters: W.A. van M Schendel, B.C. de Savornin Lohman en Y. Buruma

Advocaten: H.P.J. van der Eerden

Wetsartikelen: 316 Sr

RECHTSPRAAK

Ondanks de slagende klacht ten aanzien van het gedeeltelijk verjaarde tenlastegelegde, wordt de zaak niet terugverwezen, nu het oordeel van het hof niet onbegrijpelijk is en voorts niet getuigt van een onjuiste rechtsopvatting.

Het middel klaagt dat het hof ten onrechte heeft geoordeeld dat het aan de verdachte tenlastegelegde gedeeltelijk is verjaard.

Zoals de Hoge Raad heeft beslist in zijn arrest van 29 januari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK1998, NJ 2010/231, geldt in geval van verandering van wetgeving met betrekking tot de verjaring naar hedendaagse rechtsopvatting in strafzaken als uitgangspunt dat deze verandering direct van toepassing is, met dien verstande dat een reeds voltooide verjaring wordt geëerbiedigd. Dit uitgangspunt geldt ook voor verlenging van lopende verjaringstermijnen. Dit is niet anders indien de verlenging van de verjaringstermijn een uitvloeisel is van de invoering van een strafverzwarende omstandigheid als de onderhavige, te weten de in artikel 11 lid 5 Opiumwet voorziene strafverhoging ingeval de daar genoemde gedraging betrekking heeft op een grote hoeveelheid van het daar bedoelde middel. Hetgeen het hof dienaangaande heeft overwogen leidt niet tot een ander oordeel. Het hof heeft derhalve ten onrechte toepassing gegeven aan artikel 70 Sr zoals dat gold vóór de wetswijzigingen van 2006.

Het middel is terecht voorgesteld.

Het middel klaagt over de motivering van 's hofs vrijspraak.

Zoals in de toelichting op het middel met juistheid is vermeld kan in cassatie niet worden onderzocht of de feitenrechter die de verdachte op grond van zijn feitelijke waardering van het bewijsmateriaal heeft vrijgesproken, terecht tot dat oordeel is gekomen. Ingeval de rechter die over de feiten oordeelt het tenlastegelegde bewezen acht, is het aan die rechter voorbehouden om, binnen de door de wet getrokken grenzen, van het beschikbare materiaal datgene tot bewijs te bezigen wat deze uit het oogpunt van betrouwbaarheid daartoe dienstig voorkomt en terzijde te stellen wat hij voor het bewijs van geen waarde acht. Deze beslissing inzake die selectie en waardering, die – behoudens bijzondere gevallen – geen motivering behoeft, kan in

cassatie niet met vrucht worden bestreden. Hetzelfde geldt in het tegenovergestelde geval dat de rechter op grond van de aan hem voorbehouden selectie en waardering van het bewijsmateriaal tot de slotsom komt dat vrijspraak moet volgen. Hieruit volgt dat het oordeel betreffende het al dan niet bewezen zijn van het tenlastegelegde, met de daartoe gegeven motivering, niet onbegrijpelijk genoemd zal kunnen worden op de grond dat het beschikbare bewijsmateriaal – al dan niet in verband met een andere uitleg van gegevens van feitelijke aard – een andere (bewijs)beslissing toelaat (vgl. HR 4 mei 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO5061, NJ 2004/480).

Het vorenoverwogene geldt ook indien de rechter in zijn uitspraak een toetsingskader heeft geformuleerd met het oog op de beoordeling van de betrouwbaarheid van getuigenverklaringen dan wel afwijkt van toetsingskaders die daartoe in andere uitspraken zijn geformuleerd. Dat stond het hof ook in de onderhavige zaak vrij.

De klacht dat 's hofs vrijspraak en de motivering daarvan getuigen van een onjuiste en/of te beperkte rechtsopvatting, steunt op de opvatting dat uit de wettelijke en jurisprudentiële regels inzake het bewijsrecht in strafzaken een algemeen, in alle strafzaken geldend toetsingskader voor de beoordeling van de betrouwbaarheid van getuigenverklaringen kan worden afgeleid, welk toetsingskader als rechtsregel kan en behoort te worden toegepast. Die opvatting is onjuist, zodat de klacht faalt.

Het middel faalt.

In de onder 2.3.2 weergegeven overwegingen ligt als oordeel van het hof besloten dat er onvoldoende wettig en overtuigend bewijsmateriaal aanwezig is voor 'verdachtelijke specifieke betrokkenheid' bij het in de tenlastelegging bedoelde transport. De onderdelen van de tenlastelegging ten aanzien waarvan het hof ten onrechte heeft aangenomen dat het vervolgingsrecht van het Openbaar Ministerie is vervallen, zien op betrokkenheid van de verdachte bij datzelfde transport. Mede in aanmerking genomen dat de schriftuur niets behelst waaruit zou kunnen worden afgeleid dat – anders dan het hof heeft geoordeeld met betrekking tot de vrijspraak van het opzettelijk binnen het grondgebied van Nederland brengen van de hash die als gevolg van de ongegrondverklaring van het tweede middel onherroepelijk wordt – voor de ten onrechte verjaard verklaarde gedragingen wel voldoende bewijsmateriaal voorhanden is, zal de Hoge Raad de zaak niet terug- of verwijzen teneinde wat betreft het tenlastegelegde opzettelijk verkopen, afleveren, verstrekken, vervoeren en aanwezig hebben van hash opnieuw te worden berecht en afgedaan. Daarom moet als volgt worden beslist.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2842

Zaaknummer: 13/04497

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en A.L.J. van Strien

Wetsartikelen: 70 Sr en 359 Sv

RECHTSPRAAK

Het oordeel van het hof, dat toepassing van het ingezetenen criterium geen ongerechtvaardigde discriminatie oplevert, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting.

Op de gronden die zijn vermeld in het uitgesproken arrest in de zaak HR 29 september 2015, ECLI:NL:HR:2015:2815 kan het middel niet tot cassatie leiden.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2873

Zaaknummer: 14/02374

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Advocaten: R.B. Milo

Wetsartikelen: 21 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

RECHTSPRAAK

Het oordeel van het hof, dat toepassing van het ingezetenen criterium geen ongerechtvaardigde discriminatie oplevert, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting. Slagende klacht medeplegen verkoop van hennep.

Het gaat in deze zaak, in de samenvatting van de advocaat-generaal in zijn conclusie onder 4, om het verbod om aan niet-ingezetenen van Nederland softdrugs te verkopen. Dit ingezetenen criterium is sinds 1 januari 2013 geïntroduceerd in het Nederlandse coffeeshopbeleid. Het houdt in dat coffeeshops niet toegankelijk zijn voor en niet verkopen aan anderen dan aan ingezetenen van Nederland. Dit criterium moet worden gezien tegen de achtergrond van het streven drugstoerisme en de daarmee gepaard gaande overlast tegen te gaan. Door de burgemeester van Maastricht en het Openbaar Ministerie wordt erop toegezien dat Maastrichtse coffeeshops in overeenstemming met dit criterium handelen. In de onderhavige strafzaak heeft de verdediging de rechtmatigheid van het ingezetenen criterium betwist. Ook in eerdere bestuursrechtelijke procedures, die onder meer door Maastrichtse coffeeshophouders zijn aangespannen, is dit criterium inzet van discussie geweest.

De burgemeester van Maastricht heeft onder meer bij brief aan de Vereniging Officiële Coffeeshops Maastricht (VOCM), waarbij dertien van de veertien coffeeshops in Maastricht zijn aangesloten, kenbaar gemaakt dat bij overtreding van het ingezetenen criterium bestuursrechtelijk zal worden opgetreden en dat in overleg met het Openbaar Ministerie is besloten dat ook strafrechtelijk zal worden opgetreden. In mei 2013 is daadwerkelijk strafrechtelijk opgetreden, onder meer ten aanzien van de onderhavige coffeeshop. Deze coffeeshop is geobserveerd en er is gezien dat er drugs worden verkocht aan diverse niet-ingezetenen. Diezelfde dag is er binnengetroten en is onder anderen de verdachte aangehouden.

Het middel, dat zich richt tegen de verwerping door het hof van het verweer strekkende tot niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie in de strafvervolgning van de verdachte, bevat onder meer de klacht dat het hof heeft miskend dat toepassing van het ingezetenen criterium wegens strijd met artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van

de Europese Unie – welke bepaling binnen de werkingssfeer van de Verdragen van de Europese Unie onder meer discriminatie op grond van nationaliteit verbiedt – een ongerechtvaardigde discriminatie oplevert, alsmede de klacht dat het hof ten onrechte heeft geoordeeld dat de strafvervolging van de verdachte niet in strijd is met het verbod van willekeur.

Het hof heeft geoordeeld, kort gezegd, dat toepassing van het ingezetenen criterium geen ongerechtvaardigde discriminatie oplevert. Dat oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Dat oordeel is ook niet onbegrijpelijk en is toereikend gemotiveerd. Daarbij wordt mede het volgende in aanmerking genomen. In het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 16 december 2010 (C-137/09) in de zaak *Josemans tegen Burgemeester van Maastricht* met betrekking tot het – in het kader van een bestuursrechtelijke procedure aan de orde gestelde – ingezetenen criterium (weergegeven in de conclusie van de advocaat-generaal onder 27), heeft het HvJ EU geoordeeld dat een verbod om niet-ingezetenen tot coffeeshops toe te laten een maatregel is om het drugstoerisme aanzienlijk te beperken en bijgevolg de daardoor veroorzaakte problemen te verminderen en dat het niet incoherent kan worden geacht dat een lidstaat passende maatregelen neemt om het hoofd te bieden aan een massale instroom van inwoners uit andere lidstaten die willen profiteren van de in deze staat gedoogde verkoop van producten die wegens hun aard in alle lidstaten onder een verkoopverbod vallen. Tegen deze achtergrond heeft het hof zonder miskenning van een discriminatieverbod kunnen oordelen dat toepassing van het onderhavige ingezetenen criterium geen grond oplevert voor niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie in de vervolging.

Het hof heeft voorts geoordeeld dat het Openbaar Ministerie niet in strijd met het verbod van willekeur heeft gehandeld door de verdachte te vervolgen, en daarbij overwogen dat de beslissing ten aanzien van de ontvankelijkheid van het Openbaar Ministerie in de vervolging niet anders wordt als ervan wordt uitgegaan dat in andere ‘coffeeshopgemeenten’ het ingezetenen criterium niet of onvolledig werd gehandhaafd. Ook dit oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk. Daarbij wordt mede in aanmerking genomen dat het optreden van het Openbaar Ministerie in de onderhavige zaak is gebaseerd op de destijds geldende Aanwijzing Opiumwet van 13 december 2012 (weergegeven in de conclusie van de advocaat-generaal onder 12), die landelijke gelding heeft, en dat het beleid in andere gemeenten onverlet laat dat, zoals in de overwegingen van het hof naar voren komt, het Openbaar Ministerie en de burgemeester van Maastricht vanwege de bijzondere problematiek van het drugstoerisme in de grensstreek ten aanzien van de coffeeshops in Maastricht het ingezetenen criterium op de door hen gehanteerde wijze hebben mogen en kunnen toepassen.

De klachten falen.

Het middel klaagt dat het bewezenverklaarde ‘medeplegen’ niet uit de gebezigde bewijsmiddelen kan worden afgeleid.

In zijn arrest van 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474 heeft de Hoge Raad enige algemene overwegingen over het medeplegen gegeven, in het bijzonder gericht op de afbakening tussen medeplegen en medeplichtigheid en meer in het bijzonder met het oog op gevallen waarin het medeplegen niet bestaat in gezamenlijke uitvoering. Voor de kwalificatie medeplegen is vereist dat sprake is van nauwe en bewuste samenwerking. Die kwalificatie is slechts gerechtvaardigd als de bewezenverklaarde – intellectuele en/of materiële – bijdrage aan het delict van de verdachte van voldoende gewicht is.

Indien het tenlastegelegde medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering, maar uit gedragingen die met medeplichtigheid in verband plegen te worden gebracht (zoals het verstrekken van inlichtingen, op de uitkijk staan, helpen bij de vlucht), rust op de rechter de taak om in het geval dat hij toch tot een bewezenverklaring van het medeplegen komt, in de bewijsvoering – dus in de bewijsmiddelen en zo nodig in een afzonderlijke bewijsoverweging – dat medeplegen nauwkeurig te motiveren. Bij de vorming van zijn oordeel dat sprake is van de voor medeplegen vereiste nauwe en bewuste samenwerking, kan de rechter rekening houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip. Daarbij verdient overigens opmerking dat aan het zich niet distantiëren op zichzelf geen grote betekenis toekomt. Het gaat er immers om dat de verdachte een wezenlijke bijdrage moet hebben geleverd aan het delict.

Blijkens zijn onder 4.2.3 weergegeven overwegingen heeft het hof voor zijn oordeel dat sprake is van het medeplegen van het opzettelijk verkopen van een hoeveelheid hasjiesj en/of een hoeveelheid hennep in het bijzonder in aanmerking genomen dat in de coffeeshop waarin de verdachte als portier werkzaam was sprake was van een bedrijfsmatige structuur met een onderlinge rolverdeling met als voornaamste doel de verkoop van cannabis, alsmede dat de portier een wezenlijke rol vervult met betrekking tot deze verkoop gezien zijn taak bij het toelaten van personen en de controle op de naleving van de gedoogcriteria, waaronder het ingezetenschap. Uit deze meer algemene omstandigheden volgt niet zonder meer dat de verdachte aan het verkopen van hasjiesj en/of hennep een materiële of intellectuele bijdrage heeft geleverd van voldoende gewicht om van nauwe en bewuste samenwerking met de verkoper(s) te kunnen spreken. De bewezenverklaring is derhalve ontoereikend gemotiveerd.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak en wijst de zaak terug naar het Gerechtshof 's-Hertogenbosch, opdat de zaak op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2856

Zaaknummer: 14/02392

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Advocaten: R.B. Milo

Wetsartikelen: 21 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, 3 OW en 47 Sr

RECHTSPRAAK

Het oordeel van het hof, dat toepassing van het ingezetenen criterium geen ongerechtvaardigde discriminatie oplevert, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting.

Op de gronden die zijn vermeld in het uitgesproken arrest in de zaak HR 29 september 2015, ECLI:NL:HR:2015:2815 kan het middel niet tot cassatie leiden.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2874

Zaaknummer: 14/02375

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Advocaten: R.B. Milo

Wetsartikelen: 21 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

RECHTSPRAAK

Het oordeel van het hof, dat toepassing van het ingezetenen criterium geen ongerechtvaardigde discriminatie oplevert, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting. Slagende klacht medeplegen verkoop van hennep.

Het gaat in deze zaak, in de samenvatting van de advocaat-generaal in zijn conclusie onder 4, om het verbod om aan niet-ingezetenen van Nederland softdrugs te verkopen. Dit ingezetenen criterium is sinds 1 januari 2013 geïntroduceerd in het Nederlandse coffeeshopbeleid. Het houdt in dat coffeeshops niet toegankelijk zijn voor en niet verkopen aan anderen dan aan ingezetenen van Nederland. Dit criterium moet worden gezien tegen de achtergrond van het streven drugstoerisme en de daarmee gepaard gaande overlast tegen te gaan. Door de burgemeester van Maastricht en het Openbaar Ministerie wordt erop toegezien dat Maastrichtse coffeeshops in overeenstemming met dit criterium handelen. In de onderhavige strafzaak heeft de verdediging de rechtmatigheid van het ingezetenen criterium betwist. Ook in eerdere bestuursrechtelijke procedures, die onder meer door Maastrichtse coffeeshophouders zijn aangespannen, is dit criterium inzet van discussie geweest.

De burgemeester van Maastricht heeft onder meer bij brief aan de Vereniging Officiële Coffeeshops Maastricht (VOCM), waarbij dertien van de veertien coffeeshops in Maastricht zijn aangesloten, kenbaar gemaakt dat bij overtreding van het ingezetenen criterium bestuursrechtelijk zal worden opgetreden en dat in overleg met het Openbaar Ministerie is besloten dat ook strafrechtelijk zal worden opgetreden. In mei 2013 is daadwerkelijk strafrechtelijk opgetreden, onder meer ten aanzien van de onderhavige coffeeshop. Deze coffeeshop is geobserveerd en er is gezien dat er drugs worden verkocht aan diverse niet-ingezetenen. Diezelfde dag is er binnengetroten en is onder anderen de verdachte aangehouden.

Het middel, dat zich richt tegen de verwerping door het hof van het verweer strekkende tot niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie in de strafvervolgning van de verdachte, bevat onder meer de klacht dat het hof heeft miskend dat toepassing van het ingezetenen criterium wegens strijd met artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van

de Europese Unie – welke bepaling binnen de werkingssfeer van de verdragen van de Europese Unie onder meer discriminatie op grond van nationaliteit verbiedt – een ongerechtvaardigde discriminatie oplevert, alsmede de klacht dat het hof ten onrechte heeft geoordeeld dat de strafvervolging van de verdachte niet in strijd is met het verbod van willekeur.

Het hof heeft geoordeeld, kort gezegd, dat toepassing van het ingezetenen criterium geen ongerechtvaardigde discriminatie oplevert. Dat oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Dat oordeel is ook niet onbegrijpelijk en is toereikend gemotiveerd. Daarbij wordt mede het volgende in aanmerking genomen. In het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 16 december 2010 (C-137/09) in de zaak *Josemans tegen Burgemeester van Maastricht* met betrekking tot het – in het kader van een bestuursrechtelijke procedure aan de orde gestelde – ingezetenen criterium (weergegeven in de conclusie van de advocaat-generaal onder 27), heeft het HvJ EU geoordeeld dat een verbod om niet-ingezetenen tot coffeeshops toe te laten een maatregel is om het drugstoerisme aanzienlijk te beperken en bijgevolg de daardoor veroorzaakte problemen te verminderen en dat het niet incoherent kan worden geacht dat een lidstaat passende maatregelen neemt om het hoofd te bieden aan een massale instroom van inwoners uit andere lidstaten die willen profiteren van de in deze staat gedoogde verkoop van producten die wegens hun aard in alle lidstaten onder een verkoopverbod vallen. Tegen deze achtergrond heeft het hof zonder miskenning van een discriminatieverbod kunnen oordelen dat toepassing van het onderhavige ingezetenen criterium geen grond oplevert voor niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie in de vervolging.

Het hof heeft voorts geoordeeld dat het Openbaar Ministerie niet in strijd met het verbod van willekeur heeft gehandeld door de verdachte te vervolgen, en daarbij overwogen dat de beslissing ten aanzien van de ontvankelijkheid van het Openbaar Ministerie in de vervolging niet anders wordt als ervan wordt uitgegaan dat in andere ‘coffeeshopgemeenten’ het ingezetenen criterium niet of onvolledig werd gehandhaafd. Ook dit oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk. Daarbij wordt mede in aanmerking genomen dat het optreden van het Openbaar Ministerie in de onderhavige zaak is gebaseerd op de destijds geldende Aanwijzing Opiumwet van 13 december 2012 (weergegeven in de conclusie van de advocaat-generaal onder 12), die landelijke gelding heeft, en dat het beleid in andere gemeenten onverlet laat dat, zoals in de overwegingen van het hof naar voren komt, het Openbaar Ministerie en de burgemeester van Maastricht vanwege de bijzondere problematiek van het drugstoerisme in de grensstreek ten aanzien van de coffeeshops in Maastricht het ingezetenen criterium op de door hen gehanteerde wijze hebben mogen en kunnen toepassen.

De klachten falen.

Het middel klaagt dat het bewezenverklaarde ‘medeplegen’ niet uit de gebezigde bewijsmiddelen kan worden afgeleid.

In zijn arrest van 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474 heeft de Hoge Raad enige algemene overwegingen over het medeplegen gegeven, in het bijzonder gericht op de afbakening tussen medeplegen en medeplichtigheid en meer in het bijzonder met het oog op gevallen waarin het medeplegen niet bestaat in gezamenlijke uitvoering. Voor de kwalificatie medeplegen is vereist dat sprake is van nauwe en bewuste samenwerking. Die kwalificatie is slechts gerechtvaardigd als de bewezenverklaarde – intellectuele en/of materiële – bijdrage aan het delict van de verdachte van voldoende gewicht is.

Indien het tenlastegelegde medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering, maar uit gedragingen die met medeplichtigheid in verband plegen te worden gebracht (zoals het verstrekken van inlichtingen, op de uitkijk staan, helpen bij de vlucht), rust op de rechter de taak om in het geval dat hij toch tot een bewezenverklaring van het medeplegen komt, in de bewijsvoering – dus in de bewijsmiddelen en zo nodig in een afzonderlijke bewijsoverweging – dat medeplegen nauwkeurig te motiveren. Bij de vorming van zijn oordeel dat sprake is van de voor medeplegen vereiste nauwe en bewuste samenwerking, kan de rechter rekening houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip. Daarbij verdient overigens opmerking dat aan het zich niet distantiëren op zichzelf geen grote betekenis toekomt. Het gaat er immers om dat de verdachte een wezenlijke bijdrage moet hebben geleverd aan het delict.

Blijkens zijn onder 4.2.3 weergegeven overwegingen heeft het hof voor zijn oordeel dat sprake is van het medeplegen van het opzettelijk verkopen van een hoeveelheid hasjiesj en/of een hoeveelheid hennep in het bijzonder in aanmerking genomen dat in de coffeeshop waarin de verdachte als portier werkzaam was sprake was van een bedrijfsmatige structuur met een onderlinge rolverdeling met als voornaamste doel de verkoop van cannabis, alsmede dat de portier een wezenlijke rol vervult met betrekking tot deze verkoop gezien zijn taak bij het toelaten van personen en de controle op de naleving van de gedoogcriteria, waaronder het ingezetenschap. Uit deze meer algemene omstandigheden volgt niet zonder meer dat de verdachte aan het verkopen van hasjiesj en/of hennep een materiële of intellectuele bijdrage heeft geleverd van voldoende gewicht om van nauwe en bewuste samenwerking met de verkoper(s) te kunnen spreken. De bewezenverklaring is derhalve ontoereikend gemotiveerd.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak en wijst de zaak terug naar het Gerechtshof 's-Hertogenbosch, opdat de zaak op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2884

Zaaknummer: 14/02373

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Advocaten: R.B. Milo

Wetsartikelen: 21 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, 3 OW en 47 Sr

RECHTSPRAAK

Het oordeel van het hof, dat toepassing van het ingezetenen criterium geen ongerechtvaardigde discriminatie oplevert, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting.

Het gaat in deze zaak, in de samenvatting van de advocaat-generaal in zijn conclusie onder 4, om het verbod om aan niet-ingezetenen van Nederland softdrugs te verkopen. Dit ingezetenen criterium is sinds 1 januari 2013 geïntroduceerd in het Nederlandse coffeeshopbeleid. Het houdt in dat coffeeshops niet toegankelijk zijn voor en niet verkopen aan anderen dan aan ingezetenen van Nederland. Dit criterium moet worden gezien tegen de achtergrond van het streven drugstoerisme en de daarmee gepaard gaande overlast tegen te gaan. Door de burgemeester van Maastricht en het Openbaar Ministerie wordt erop toegezien dat Maastrichtse coffeeshops in overeenstemming met dit criterium handelen. In de onderhavige strafzaak heeft de verdediging de rechtmatigheid van het ingezetenen criterium betwist. Ook in eerdere bestuursrechtelijke procedures, die onder meer door Maastrichtse coffeeshophouders zijn aangespannen, is dit criterium inzet van discussie geweest.

De burgemeester van Maastricht heeft onder meer bij brief aan de Vereniging Officiële Coffeeshops Maastricht (VOCM), waarbij dertien van de veertien coffeeshops in Maastricht zijn aangesloten, kenbaar gemaakt dat bij overtreding van het ingezetenen criterium bestuursrechtelijk zal worden opgetreden en dat in overleg met het Openbaar Ministerie is besloten dat ook strafrechtelijk zal worden opgetreden. In mei 2013 is daadwerkelijk strafrechtelijk opgetreden, onder meer ten aanzien van de onderhavige coffeeshop. Deze coffeeshop is geobserveerd en er is gezien dat er drugs worden verkocht aan diverse niet-ingezetenen. Diezelfde dag is er binnengetroten en is onder anderen de verdachte aangehouden.

Het middel, dat zich richt tegen de verwerping door het hof van het verweer strekkende tot niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie in de strafvervolgung van de verdachte, bevat onder meer de klacht dat het hof heeft miskend dat toepassing van het ingezetenen criterium wegens strijd met artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – welke bepaling binnen de werkingssfeer van de verdragen van de

Europese Unie onder meer discriminatie op grond van nationaliteit verbiedt – een ongerechtvaardigde discriminatie oplevert, alsmede de klacht dat het hof ten onrechte heeft geoordeeld dat de strafvervolging van de verdachte niet in strijd is met het verbod van willekeur.

Het hof heeft geoordeeld, kort gezegd, dat toepassing van het ingezetenen criterium geen ongerechtvaardigde discriminatie oplevert. Dat oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Dat oordeel is ook niet onbegrijpelijk en is toereikend gemotiveerd. Daarbij wordt mede het volgende in aanmerking genomen. In het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 16 december 2010 (C-137/09) in de zaak *Josemans tegen Burgemeester van Maastricht* met betrekking tot het – in het kader van een bestuursrechtelijke procedure aan de orde gestelde – ingezetenen criterium (weergegeven in de conclusie van de advocaat-generaal onder 27), heeft het HvJ EU geoordeeld dat een verbod om niet-ingezetenen tot coffeeshops toe te laten een maatregel is om het drugstoerisme aanzienlijk te beperken en bijgevolg de daardoor veroorzaakte problemen te verminderen en dat het niet incoherent kan worden geacht dat een lidstaat passende maatregelen neemt om het hoofd te bieden aan een massale instroom van inwoners uit andere lidstaten die willen profiteren van de in deze staat gedoogde verkoop van producten die wegens hun aard in alle lidstaten onder een verkoopverbod vallen. Tegen deze achtergrond heeft het hof zonder miskennis van een discriminatieverbod kunnen oordelen dat toepassing van het onderhavige ingezetenen criterium geen grond oplevert voor niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie in de vervolging.

Het hof heeft voorts geoordeeld dat het Openbaar Ministerie niet in strijd met het verbod van willekeur heeft gehandeld door de verdachte te vervolgen, en daarbij overwogen dat de beslissing ten aanzien van de ontvankelijkheid van het Openbaar Ministerie in de vervolging niet anders wordt als ervan wordt uitgegaan dat in andere ‘coffeeshopgemeenten’ het ingezetenen criterium niet of onvolledig werd gehandhaafd. Ook dit oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk. Daarbij wordt mede in aanmerking genomen dat het optreden van het Openbaar Ministerie in de onderhavige zaak is gebaseerd op de destijds geldende Aanwijzing Opiumwet van 13 december 2012 (weergegeven in de conclusie van de advocaat-generaal onder 12), die landelijke gelding heeft, en dat het beleid in andere gemeenten onverlet laat dat, zoals in de overwegingen van het hof naar voren komt, het Openbaar Ministerie en de burgemeester van Maastricht vanwege de bijzondere problematiek van het drugstoerisme in de grensstreek ten aanzien van de coffeeshops in Maastricht het ingezetenen criterium op de door hen gehanteerde wijze hebben mogen en kunnen toepassen.

De klachten falen.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2815

Zaaknummer: 14/02370

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Advocaten: R.B. Milo

Wetsartikelen: 21 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

RECHTSPRAAK

Uit de feiten en omstandigheden heeft het hof zonder nadere motivering, die ontbreekt, niet mogen afleiden dat sprake is van het medeplegen van moord.

Advocaat-generaal A.E. Harteveld heeft geconcludeerd tot vernietiging van de bestreden uitspraak maar uitsluitend:

- wat betreft de beslissing met betrekking tot de vordering van de benadeelde partij [betrokkene 1] en de ten behoeve van haar aan de verdachte opgelegde schadevergoedingsmaatregel en tot niet-ontvankelijkverklaring van voormelde benadeelde partij in haar vordering;
- wat betreft de opgelegde gevangenisstraf, tot vermindering daarvan naar de gebruikelijke maatstaf;
- en tot verwerping van het beroep voor het overige.

Het middel klaagt dat het onder 3 bewezenverklaarde 'medeplegen' niet uit de bewijsvoering van het hof kan volgen.

In zijn arrest van 2 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3474 heeft de Hoge Raad enige algemene overwegingen over het medeplegen gegeven, in het bijzonder gericht op de afbakening tussen medeplegen en medeplichtigheid en meer in het bijzonder met het oog op gevallen waarin het medeplegen niet bestaat in gezamenlijke uitvoering. Voor de kwalificatie medeplegen is vereist dat sprake is van nauwe en bewuste samenwerking. Die kwalificatie is slechts gerechtvaardigd als de bewezenverklaarde – intellectuele en/of materiële – bijdrage aan het delict van de verdachte van voldoende gewicht is.

Indien het tenlastegelegde medeplegen in de kern niet bestaat uit een gezamenlijke uitvoering, maar uit gedragingen die met medeplichtigheid in verband plegen te worden gebracht (zoals het verstrekken van inlichtingen, op de uitkijk staan, helpen bij de vlucht), rust op de rechter de taak om in het geval dat hij toch tot een bewezenverklaring van het medeplegen komt, in de bewijsvoering – dus in de bewijsmiddelen en zo nodig in een

afzonderlijke bewijsoverweging – dat medeplegen nauwkeurig te motiveren. Bij de vorming van zijn oordeel dat sprake is van de voor medeplegen vereiste nauwe en bewuste samenwerking, kan de rechter rekening houden met onder meer de intensiteit van de samenwerking, de onderlinge taakverdeling, de rol in de voorbereiding, de uitvoering of de afhandeling van het delict en het belang van de rol van de verdachte, diens aanwezigheid op belangrijke momenten en het zich niet terugtrekken op een daartoe geëigend tijdstip. Daarbij verdient overigens opmerking dat aan het zich niet distantiëren op zichzelf geen grote betekenis toekomt. Het gaat er immers om dat de verdachte een wezenlijke bijdrage moet hebben geleverd aan het delict.

Het oordeel van het hof dat sprake is van een nauwe en bewuste samenwerking berust in de kern op de vaststelling van het hof dat de verdachte '[slachtoffer 2] ten onrechte in de waan [heeft] gelaten dat er een gesprek met [medeverdachte 4] of betaling zou volgen in plaats van hem te waarschuwen of er op een andere manier voor te zorgen dat [slachtoffer 2] weg zou gaan' en dat zij er 'op die manier (...) een bijdrage aan [heeft] geleverd dat [slachtoffer 2] bij de toko in de buurt bleef en terugkwam waardoor het voor [medeverdachte 1] mogelijk was [slachtoffer 2] neer te schieten'. Daaraan kan zonder nadere motivering, die ontbreekt, niet worden ontleend dat de verdachte aan de bewezenverklarde moord op [slachtoffer 2] een zodanige intellectuele of materiële bijdrage van voldoende gewicht heeft geleverd dat van bewuste en nauwe samenwerking tussen de verdachte en de medeverdachten kan worden gesproken. De bewezenverklaring is derhalve niet naar de eis der wet met redenen omkleed. Het middel is terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak voor zover aan het oordeel van de Hoge Raad onderworpen, dus uitsluitend wat betreft de beslissingen ter zake van het onder 3 tenlastegelegde en de strafoplegging waaronder begrepen de beslissingen omtrent de vordering van de benadeelde partij [betrokkene 1] en wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, zittingsplaats Arnhem, opdat de zaak in zoverre op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2886

Zaaknummer: 13/03201

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Advocaten: J. Boksem

Wetsartikelen: 47 Sr en 289 Sr

RECHTSPRAAK

Schending redelijke termijn in cassatiefase. Geen ambtshalve cassatie ten aanzien van benadeelde partij.

Advocaat-Generaal A.E. Hartevelt heeft geconcludeerd tot vernietiging van de bestreden uitspraak maar uitsluitend:

- wat betreft de beslissing met betrekking tot de vordering van de benadeelde partij [betrokkene 1] en de ten behoeve van haar aan de verdachte opgelegde schadevergoedingsmaatregel en tot niet-ontvankelijkverklaring van voormelde benadeelde partij in haar vordering;
- voor zover het hof heeft beslist dat wettelijke rente vergoed moet worden over het toegewezen bedrag van de vordering van de benadeelde partij [betrokkene 2];
- wat betreft de opgelegde gevangenisstraf, tot vermindering daarvan naar de gebruikelijke maatstaf;
- en tot verwerping van het beroep voor het overige.

Het middel klaagt dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM in de cassatiefase is overschreden omdat de stukken te laat door het hof zijn ingezonden.

Het middel is gegrond. Voorts doet de Hoge Raad in deze zaak, waarin de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt, uitspraak nadat meer dan zestien maanden zijn verstreken na het instellen van het cassatieberoep. Een en ander brengt mee dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden. Dit moet leiden tot vermindering van de aan de verdachte opgelegde gevangenisstraf van 29 jaren en zes maanden.

Nu de middelen – waarin niet wordt geklaagd over de toewijzing van de vordering van de benadeelde partij [betrokkene 1] ter zake van zogenoemde shockschade en de beslissing van het hof dat het aan de benadeelde partij [betrokkene 2] toegewezen bedrag aan materiële schadevergoeding vermeerderd wordt met de wettelijke rente – niet tot cassatie kunnen leiden, terwijl de Hoge Raad ook geen grond aanwezig oordeelt waarop de bestreden uitspraak

ambtshalve zou behoren te worden vernietigd, moet het beroep worden verworpen.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak, maar uitsluitend wat betreft de duur van de opgelegde gevangenisstraf, vermindert deze in die zin dat deze 29 jaren beloopt en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2857

Zaaknummer: 14/02085

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Advocaten: I.T.H.L. van de Bergh

RECHTSPRAAK

Het oordeel van het hof, dat toepassing van het ingezetenen criterium geen ongerechtvaardigde discriminatie oplevert, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting.

Op de gronden die zijn vermeld in het uitgesproken arrest in de zaak HR 29 september 2015, ECLI:NL:HR:2015:2815 kan het middel niet tot cassatie leiden.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 29-09-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:2885

Zaaknummer: 14/02383

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan en Y. Buruma

Advocaten: R.B. Milo

Wetsartikelen: 21 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie